

Economia de mercat

Durant molts anys vaig creure fidelment en allò que en dèiem “economia socialista” (i en la “societat socialista”, per tant: “País Valencià, lliure i socialista”, era la idea, el lema o el crit). Sempre, això sí, en context democràtic, no totalitari, i no necessàriament estatal, amb moltes cooperatives, empreses municipals i coses així, tot molt descentralitzat, tot molt social, potser socialdemocràtic, però no “capitalista”, i no, certament, “de mercat”. Tot molt ingenu, amb molta fe innocent, i molta teoria sense proves empíriques. Fins que vaig perdre aquella fe. La fe en les grans doctrines se sol perdre per motius emocionals (no va ser el meu cas, en aquesta matèria) o per causes racionals, que es poden reduir a una: l’observació de la realitat, i les preguntes que un mateix es fa seguint el mètode empíric. Com aquestes: L’economia dels països dits socialistes, crea més llibertat?, aquell sistema produeix més riquesa, crea més benestar, la gent viu en més bones condicions? Perquè, al final, què importa? L’aplicació d’una ideologia muntada a priori, o la realitat de si el conjunt o la majoria de la població viu més bé o més malament? En termes econòmics, què vol dir que la gent viu millor? Vol dir que el sistema produeix més béns i més serveis, que estan més extensament repartits i que la població hi té més accés: que la gent tinga millors habitatges, més béns al seu abast, més mitjans de transport, millors serveis públics... En tot això, pensava jo allà pels anys vuitanta, i era obvi que, a l’hora de comparar els nivells generals de benestar (a Europa, per exemple) els països capitalistes funcionaven molt millor que els socialistes. Per tant, va arribar un moment que no podia sinó acceptar la validesa de l’economia dita “de mercat”. Amb tots els controls, regulacions i redistribucions necessaris, és clar, que per a això serveix l’estructura política de l’estat: per a ajudar la gent menys afavorida, per a crear la màxima igualtat de possibilitats entre tots els ciutadans, per a posar normes i límits al poder financer, i sobretot per a garantir que els mecanismes de redistribució posen a disposició del màxim possible de gent

Joan Francesc Mira

el màxim possible de béns i de serveis. Curiosament, també en això, jo i molts amics meus i tantíssims altres, hem tingut molt de temps una idea poc empírica del que és el servei o l’interès públic. Tot allò, dèiem, que és d’interès públic i que

hauria d’estar garantit a la gent, hauria d’estar controlat pel poder polític-administratiu. Doncs no.

Per exemple: a cap país europeu occidental, ni al de més tradició socialdemòcrata, se li ha acudit mai de col·lectivitzar l’agricultura. I quina és la cosa més necessària per a la gent? El menjar. A ningú, però, se li passa pel cap que cal nacionalitzar els camps de patates, l’horta de València o la producció de carxofes del Baix Llobregat. Ni les carnisseries, les peixateries, els bars i restaurants i el Mercat Central de València o el de la Boqueria. L’aigua –i més bàsic que l’aigua no hi ha res– sembla que arriba igualment a les aixetes, i a un preu similar, si la distribueix una empresa “pública” o privada. Però després resulta que, si un hospital no depèn de l’administració pública (és a dir, dels polítics i dels funcionaris), és un escàndol intolerable, ja que ha de cobrir una necessitat bàsica. Però el menjar no és tan bàsic com la sanitat, o potser una mica més? En qualsevol cas, allò que és demencial és el capitalisme descontrolat, que és el que hem vist últimament: la perversió del mercat. Quan es permet que hi haja una activitat econòmica del tot deslligada de la utilitat real del capital, que ha de ser el finançament de la producció de béns i serveis, quan el capital financer funciona només com a material impalpable especulatiu per augmentar-se a si mateix en benefici dels pocs que manegen els fils, sí que s’arriba a situacions insostenibles com la d’aquesta crisi que ja dura cinc o sis anys, i els que vindran. La crisi actual no representa, però, el final de l’economia de mercat, sinó senzillament, o això cal esperar, el final d’aquest capitalisme sense control, i un retorn a l’economia moderada i regulada que hi havia fa trenta o quaranta anys, afortunadament: a allò que se’n va dir el “model alemany” o europeu occidental, i que entre tots estem a punt de destrossar, a canvi de no res.

“A cap país europeu occidental, ni al de més tradició socialdemòcrata, se li ha acudit mai de col·lectivitzar l’agricultura. I quina és la cosa més necessària per a la gent? El menjar. A ningú, però, se li passa pel cap que cal nacionalitzar els camps de patates, l’horta de València o la producció de carxofes del Baix Llobregat. Ni les carnisseries, les peixateries, els bars i restaurants i el Mercat Central de València o el de la Boqueria”